

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

Qvaestio ij. De mutilatione membrorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

QVÆSTIO II.

DE MVTLATIONE Membrorum.

S.Tho.2.2.quæst.65.

ARTICVLVS I.

Utrum quæpiam suo mutilare membro, sit licitum.

Voniam animalis vita ex ea, quæ in membris, est constat post homicidium sequitur de membrorum mutilatione, utrum sit vlllo casu licita: Et arguitur à parte negatiua: Peccatum per hoc committitur, vbi bro secundo ait Damascenus, quod receditur ab eo quod est secundum naturam, in id, quod est contra naturam: secundum autem naturam, auctore Deo corpus decet esse suis membris integrum, ergo contra naturam est illud mutilare. Secundo: Sicut anima ad totum corpus, sic & animæ partes ad partes corporis: vt 2. de Anima, auctor est Aristot. anima autem hominem priuare, nisi publica potestate non licet, ipsum occidendo, ergo neq; particularia membra, nisi eadem publica potestate licebit suis anima partibus, hoc est potentij, orbare. Tertio Salus animæ salutis corporis præferenda est: nemini autem propter animæ salutem licet sibi membrum abscindere, puniuntur enim secundum præca Niceni Concilij statuta, qui se causa conseruandæ pudicitie castrauerunt: ergo ob nullam aliam causam amputatio vlla membri licita est. In contrarium est quod Exod. 21. iubetur, Oculum pro oculo, dentem pro dente, ac manum pro manu reddi.

Quæstio hæc duobus sensibus decidenda est, quatenus amputatio membri, aut publica auctoritate fieri potest, aut cuiusque priuata Nam & abscissionis causa, vel morbus esse potest spiritualis, puta voluntarium crimen, vel naturale corporis vitium. Respondetur ergo tribus conclusio-

nibus Prima: Sicuti publica potestate quis licite ob graue crimen priuari potest vita, ita & propter leuius truncari potest membrum. Probatur: Sicuti partes eiusdem humani corporis membra eius sunt, atque ad eò in eius seruitium, atq; ad miniculum creata, sic & singuli ciues membra suat totius reipublice ad eandem relata, & ordinata, ergo sicut de membris eiusdem corporis eo modo disponendum est, qui salutis totius corporis est congruentior, sic & de ciuibus singulis quatenus salutis reipublice est expedientius, membrum autem sanum absque detrimento corporis abscindi non potest, quia toti commodum est, sed tunc quando infectum nocet. Igitur si cuius nocementum intulit reipublice, sicut posset reipublica illum prorsus, dum crimen id meretur, extinguere, sic dum peccatum non est tam graue, potest ipsum mutilare, etiam si membrum quod abscinditur, corporali sanitate vigeret, effectque persone vtile. Secunda conclusio: Rursus dum membrum aliquod naturali morbo corruptum fuerit, ex voluntate ipsius ægroti abscindi potest ad eius seruandam vitam. Probatur, nam vnusquisque ius habet propriam seruandi vitam, ergo dum abscissio membri necessaria est, tunc perinde atque alia medicaminum genera potest illam quisque sibi optare. Quare & auctoritate etiam parentis, aut alius generis eius curam citra publicam facultatem id fieri potest. Tertia conclusio: Extra hos duos casus nulli per publicam auctoritatem, neque per consensum priuata persone licita est mutilatio. Probatur, qui vita totius ex membris constat. Quare sicut homicidium nemini licitum est, ita neque mutilatio. Adnotandum ergo discrimen est, quod propter spirituale vitium licet quidem reipublice hominem mutilare, non tamen ipsi priuata persone, sed vice versa, ob corporalem morbum licet infirmo sibi membrum consilio medici abscindi permitti, nõ tamen hoc reipublice minus est, vt eum cogere possit. Et ratio est, quia vnusquisque est suæ vitæ custos, reipublica verò boni communis. Quo fit, vt licet homicidium non nisi ob culpam fieri possit, mutilatio tamen licita etiam sit propter corporalem salutem. Sed nunquid non potest reipublica aut pater, aut prælatus filium aut subditum cogere, vt dum ad salutem

Secunda conclusio.

Tertia conclusio.

Adnotandum discrimen.

Rogatio. Solutio.

De 4 fuerit

Handwritten notes in red ink: 'NO', 're', '13'.

fuerit necessarium, membrum sibi permit-
tat abscindi? Respondetur quod publica
in hoc nullum habet ius prelatum verò
cogere possit subditum propter singularem
obedientiam illi promissam, ut medicami-
na admittat, quæ commode recipere po-
test. At verò quod ingentissimum dolore
in amputatione membri, aut corporis inci-
sione ferat, profectò nemo cogi potest,
quia nemo tenetur tanto cruciatu vitam
seruare. Neque ille censendus est sui homi-
cida. Imò verò est illa Romani vox dam-
crus illi aperiretur, Non est tanto dolore
digna falis. Tertia demum conclusio abs-
que alia exceptione generalem continet ve-
ritatem. Nulla enim de causa, præter iam
exceptas, vlli licet, à se membrum extirpare.
Summa enim videri potest ad extirpan-
dos carnis agones: quam ob causam Ori-
gen. in Histo. Ecclesiast. li. 6. c. 6. ferit sese
castrasse, quo ad literam, ut forte arbitra-
tur, verbum impletet euangelium de eu-
nuchis qui se castrauerunt propter regnū
caelorum. Quod tamen flagitium illi fuit,
ut decretum habet Concilij Nicensi, cano-
si quis à medicis, dist. 35. licet zelus & casti-
tatis indicium, laudi sit illi tribuendum.
Neque verò Marci factum, qui, ut eius ha-
bet historia, pollicem sibi ex nimia humili-
tate resecuit, ne inuitis sacris initiaretur,
laude dignum est, nisi reuelatione aliqua
protegatur. Hoc autem restat haud disti-
mulandum dubium, vtrum qui, ut excu-
pli gratia dicamus, ferro manum haberet,
aut quoduis aliud membro muro illigatus
si ignis flammam ipsum iam iam inuasuram,
aut irruentes hostes aliter effugeret
non posset quam membrum sibi amputā-
do, id sibi liceret? Apparet enim nequaquam
id iure posse. Perinde enim casus huiusmo-
di habere videtur atque is quem supra
refutauimus. Videlicet si quis tibi mortē
minaretur, nisi tu tibi ipsi membrum rese-
cures. Diximus enim id tibi non licere. Re-
spondetur nihilominus non esse similes:
immo in presenti euentu, nisi meum me-
fallit iudicium, ius illi misero fauet, ut illo
modo mortem euadat. Nam quando alie-
ri tibi minatur mortem, ab extrinseco est
abscissio membri necessaria, & ideo tibi
non licet quando verò alligatus es, iam est
ab intrinseco. Quare sicut si te canis denti-
bus teneret posses patrem illum incidere,
& si oculus esses, ex illis de fenestra posses

cum periculo frangendi membri. Simile
ius est in casu nostro. De irregularitate ve-
rò tam mutilantium quam multilatorum
ut dicere pergamus, quæ est mutilan-
tem irregularitatem contrahere. Nam cum
tot capitulis citatis tit. de homic. constitu-
tum sit, homicidium irregularitatem in-
ducere, & membrum quodcumque pars sit
vitæ, consequens sit, ut mutilator quadam
tenus homicida censetur, hoc est mem-
bri occisor, atque adeo irregularis, ut opti-
mè doctores norant post glossam supra ci-
taram in Clem. de homic. vbi ambo com-
ponuntur verba, occidere, & mutilare. Qua-
re non sufficit ad irregularitatem, quod
quis membrum debilitet, imò forte neque
quod ipsum citra deruncationem mortifi-
cet. Nam præ sunt restringenda, & iura
non loquuntur nisi de mutilatore. Adno-
tauit autem eadem gl. intelligendum esse
mutilationem membri principalis, atque
hactenus rationi consonat. Exemplum au-
tem quod subdit, nempe quod abscisso di-
giti irregularitatem non inducat, non vlti-
adeo veritatem continere videtur, tameti-
pleriq; Iuriconsultorum in eadem persi-
stât inia cum hac moderatione, qd dignus
ille non sit index, aut pollex, quibus diuini
corpus apprehenditur. Et ratio eorum est,
quod ceteri non sunt principalia membra
vtpotè qui præcipua non habeant officia,
iuxta verbum Apostoli ad Rom. 12. vti est
oculus, & manus, &c. At verò forte proba-
bilior est contraria Caiet. assertio, nã re-
ra digitus quisque officium habet, licet nõ
ia præcipuū sicut pollex, aut index. Qui au-
tem particulam in digiti vel sibi, vel alie-
ri abscideret, eo non esset irregularis, qd
parum pro nihilo reputatur. Quo autè ad
mutilatos & truncos descendamus, id pri-
mum adnotandū ob aliã rōnem eos habe-
ri irregulares, quam mutilares. Illi, quia
seferuntur, in habiles facti sunt isti autē
quia suo ipsorum corporis habitu inepi-
ae perinde indecentes existunt, vti sacris al-
taribus administrēt. Nam & antiquius ve-
Leuit. 22. memoriæ proditum est nullum
aial quod cæcum esset aut truncū, aut fra-
ctum, aut testiculis sectis, aut tonsis, licebat
offerre Dño. Etenim si ad principiu men-
fastales non admittuntur administrari, mul-
to minus eos decet diuina mysteria trahe-
re. Hac rōne in Concilio Nicensi euulmo-
di corpore vitati ab ecclesiastico munere
abactu

VoxMa
11j.

Origen.

Dubiū.

Absti sunt, vt can si quis a medicis 55. di
 fin. refertur. Postquam sanctionem subse-
 quare sunt alia tam Concilij Arelatenis
 quam Gelasij, atque aliorum pontificum:
 vt eadem distin. cap. hi qui, atque alijs, le-
 gitur: Atqui illi præcipue a sacris functio-
 nibus inhihentur, qui sinistre Euange-
 liam audientes, quo carni resisterent, vo-
 lentes sectisunt, quibus canonibus post sub-
 scripsit Alexand. 7. toto titu. de corpo. vi-
 tiar. Immo & deformitas si grauis sit in
 oculo, quamuis sit natiuitatis vitium, pro-
 motionem prohibet. Qui autem sanitatis
 gratia medicorum consilia secantur, non
 ideo recluduntur inhabiles ad sacerdotium:
 vt habetur eadem distin. can. si quis pro-
 agitudine, & de corpo. vitiar. vtroque ca-
 pit. ex parte Neque solum membri princi-
 palis abscissio, qualis est manus, irregulari-
 tatem inducit: vt habetur capit. exposuisti.
 eodem tit. quod immo & si quis partem di-
 giti sibi abscidit: vt habet can. qui partem,
 55. distin. Sed intelligitur quod sit tanta,
 vt sine scandalo tangere sacrosanctum sa-
 cramentum nequeat. vt exponitur de cor-
 po. vitiar. cap. 1. & cap. vltimo Et forsân le-
 nior causa requiritur in mutilante, vt fiat
 irregularis, quam in mutilato. Nam in mu-
 tilate abscindere digitum, vt diximus,
 forsân sufficit, quia membrum occidit: in
 mutilato vero requiritur, quod sit vel in-
 signis deformitas: siue a calu, siue a natui-
 tate proueniat.

Ad primū arg.
 Ad secundū arg.
 Ad tertium arg.
 Ad quartū arg.
 Ad quintū arg.
 Ad sextū arg.
 Ad septimū arg.
 Ad octauū arg.
 Ad nonū arg.
 Ad decimū arg.
 Ad undecimū arg.
 Ad duodecimū arg.
 Ad tredecimū arg.
 Ad quatuordecimū arg.
 Ad quindecimū arg.
 Ad sedecimū arg.
 Ad decemseptimū arg.
 Ad octodecimū arg.
 Ad decemnonū arg.
 Ad viginti arg.
 Ad viginti unū arg.
 Ad viginti duū arg.
 Ad viginti tres arg.
 Ad viginti quatuor arg.
 Ad viginti quinque arg.
 Ad viginti sex arg.
 Ad viginti septem arg.
 Ad viginti octo arg.
 Ad viginti novem arg.
 Ad triginta arg.

ad bonum publicum nullatenus se homo
 potest illa priuare: sed sola reipublica illam
 habet potestatem: membra tamen ordinā-
 tur ad vitam: & ideo persona ipsa, quæ suę
 custos est vitæ potest membrum causa vi-
 tæ refecare. Ad tertium denique responde-
 tur, quod abscissio membri corporalis co-
 est licita, quod necessaria esse solet vitæ ser-
 uandæ. At vero salutem ad spiritualem
 nunquam est necessaria. Nam peccatū per
 quod anima moritur, vbique & semper vo-
 luntati subiacet: alias non esset peccatum.
 Et fidelis Deus, vt ait Paulus maiorem ho-
 mini tentationem non permittit, quam ip-
 se per eius gratiam superare potest. Qua-
 propter verbum illud, Si oculus tuus scan-
 dalizat te, erue eum, & si dextera manus
 tua scandalizat te, abscinde eam, non eo-
 dictum est, quod esse possit vnquam neces-
 sarium, sed vel hyperbole est, vel alium sen-
 sum facit moralem de occasio. bus ampu-
 tandis, ut sancti interpretantur, & nos etiā
 pro modo illic nostro expositum reliqui-
 mus. Vnde super illud Mat. h. 19. Sane eu-
 nuchi, qui se castrauerunt propter regnū
 celorum, ait Chrysost. Non per membro-
 rum abscissionem, sed per malarum cogi-
 tationem interemptionem.

Ad ter-
tiū arg.

Chryso-

ARTICVLVS II.

Vtrum liceat patri filios, aut dominis
seruos verberare.

Post mutilationem sequitur de alijs ver-
 beribus illi annexis dicere. Et quia nō
 dubitatur quin reipublica id sit licitum,
 inquitur de patribus an liceat verberare
 filios. Ait enim Phil. 10. Ethic. ca. 1. i. quod
 patris præceptio vires non habet, neque
 cogendi necessitatem, neque villius pror-
 sus viri, nisi sit princeps, uei beratio autem
 quædam est coactionis species, ergo id pa-
 tribus non conuenit, neque vero dñis. Se-
 cundo arguitur. Si id parentibus ac domi-
 nis licitum esset, cum ad fraternam corre-
 ptionem pertineat, cuiusque personæ
 idem suffragaretur ius, vt quem libet ver-
 berare corripiendo posset. In contrarium
 aut est illud Proue. 13. Qui parit uirga,
 odit filium suum. Et infra c. 2. Noli sub-
 trahere a puero disciplinam. Et Ecclesiast.
 13. Seruo maleuolo torura & compedes.
 Ad

Primū
argum-
partis
negati-
ue ex
Ariste.

Argu. 2.

NO
RE
LUS
III
13

Conclu-
sio vni-
ca.

Ad quaestionem respondetur vnica cō-
clusionē. Patribus tantum, ac dominis, aut
paternam gerentibus curam, puta magi-
stris, ac pedagogis verberare licet subdi-
tos, & flagellare: nequaquam tamen mu-
tilare. Vtraque conclusionis pars hac ra-
tione probatur. Inter mutilationem, ac
verberationem hoc interest, quod mutilatio
vsque adeo est maius verberatione nocu-
mentum, vt sit irreuerabile: quale non
est verberatio, vt pote quæ sensui duntaxat
dolorem incutit: igitur cum vita totius ex
vita membrorum constet, sit vt ad eundē
præcisē legitima mutilatio pertineat ratio-
ne criminis, qui in vitam ipsam habet po-
testatem: quæ quidem functio penes so-
lam est rempublicam. Verberatio autem
ad faciliorem castigationem, promptio-
remque correptionem spectat: nihilomi-
nus & hæc quandam auctoritatem exigit,
quam verberans in eum, qui vapulat exer-
cet, hanc ergo cum primis pater habet in
filios: post vero dominus in subditos: ac
demum in discipulos, & pupillos magi-
ster, ac pedagogus. Nam de prælati, quia
publica vigent potestate, ambigi non po-
test. Res est facillima. At quamuis de pa-
tria potestate scilicet quanta sit in filios,
lib. 1. quæst. statim prima dictum sit: nihi-
lominus hic forsân studiosus roget, quo-
nam iure negatiua conclusionis pars ful-
ciatur. Apparet enim iure naturæ liberū
esse patribus: nō solum verberare, sed etiam
mutilatione, & si opus esset, caedere etiam in
filios animaduertere. Nam illo iure illis
incumbit liberos educare, & moribus insti-
tuere: quæ quidem institutio sæpissimè
exposcit: mutilationis, mortisque vindi-
ctam. Secundo arguitur. Statim in mundi
primordijs non erat alia respublica, quam
domestica: nempe dum sola familia. Adæ
orbem possidebat. tunc ergo cum necessa-
ria esset publica scelerum vindicta, con-
sequitur vt patri id incumberet munus. E-
nimvero Cain dignus erat supplicio capi-
tis, nisi ei Deus pepercisset: quod & reus ip-
se metu illo maximo. Qui inuenerit me,
occider me, testabatur. Illud ergo suppli-
cium nemo ei poterat infligere præter pa-
trem. Ad hæc, si aliqui essent mortalium
sic dispersim viuentes, vt sub nullo agerent
principe, sed vnaquæque domus seorsum
viueret, tunc profecto ratio ipsa docere vi-

Obie-
ctio con-
tra con-
clusionē

Ratio al-
tera.

Solutio.

detur, vt eos, qui conmeriti essent mortis,
pater posset; vel auus eidem supplicio ad-
dicere. His verumtamen non obstantibus
respondetur ius ipsum naturæ parentibus
eiusmodi vluones intēnere, solique pu-
blica potestati tribuere. Idque iure gentiū
esse confirmatum. Vita enim humana vs-
que adeo non debet absque meditatissimo
iudicio, & iuris ordine extingui, vt id non
debeat tanta multitudini committi, quan-
ta est parentum, qui neque lege sciunt: ne-
que caussarum merita perpendere omnes
possunt. Quocirca sic parentibus educare
filios natura concessit, ut iam lineæ præ-
scripserit, quousque sua facultas procede-
ret, & vnde publica inciperet, vt si filius
cautum est. C. de par. po. & l. Prætor. ff. de
iurei. §. præterea. Et secundum iam loco
citato lib. 1. q. 1. respondimus. Adam ha-
buisset publicam potestatem iure domini
orbis, quod penes se tunc temporis erat:
aucto vero mortali genere, orbeque iure-
gentiū per familias distributo, vnaqueque
habet suum principem. Quapropter, vt ad
aliud respondeamus, qui vagi nunc viuo-
rent, seorsumque & priuam absq; repu-
blica, contra hominis naturam degerent
vitam: quippe qui suapte natura animal ci-
uile est, & gregatilis. Quare ab illis ullum su-
mitur contra presentem veritatē solidum
argumentum. Mutilare ergo parentibus
non licet, neque mortalium vlli, præter pu-
blicā potestatem: sed sulte caedere, aut seru-
la. Id enim est illis iure naturæ concessum.
Homo namque tribus vijs ad virtutem in-
stituitur: nam & ratione ducitur, & metu
cogitur, & allicitur præmio: antea ergo q̄
rationis sydus cluceat, natura prouidet, vt
puer & metu cogatur, & afficiatur munus-
culis. Quapropter institutio paterna quæ
prima omnium est, his duobus vitur. Vbi
vero iam ratio suo fruatur lumine, lege
tunc incipit & ratione viuere: atque adeo
sub publica potestate. At vero parentum
verberatio non usque adeo atrox esse præ-
mittitur, vt haberet citatis legibus. C. & ff.
Quare Paul. ad Ephes. 6. Vos, inquit, pa-
tres nolite ad iracundiam prouocare filios
vestros. Et infra: Et vos domini eadem
facite seruis; emittentes minas. Vbi tam
parentes, quam domini admonentur, tum
ne minis suos acerbis exterrant: tū præci-
pue, vt dū bili correpti acerba minatur, nō
se obli-

se obligatos adimplere arbitremur, sed potius, quæ perturbatio animo comminatio, sedatio post condonent. Ex quo fit patrem inter corripendum filium, posse lethaliter peccare, nempe si iracundia non illi sit rationis miles sed dux, quæ illum suppeditet, & ad eandem iracundiam pro uocet filium. Imò verò si ex odio in filium animaduertit, acrius hac ratione peccat, quam extraneus. Est enim apprimè animaduertendum discrimen inter patrem, & iudicem. Publica enim potestas, ut supra dictum est, non tam reo ad emendam consuluit, quam communi bono ad vindictam, patri verò, ac domino, & paedagogo non alia ratione verberare suos fas est, nisi quo ad eius emendationem salubrius ei consulitur. Quare, & pro gratæ, & pro conditione, & ingenio pueri corripendus est. Imò & Quintil. & qui de educatione puerorum scripserunt, non consulunt ut nimio rigore parentes in suos natos inuehantur. Nam si sint bene nati, solent eos illo rigore ignauos facere, ac meticulosos, si verò duri sint ingenij duriores illos officiant. Sequitur ex his secundò solutio dubitantiunculæ, an liceat parentibus vulnerare filios, aut dñis seruos. Quatuor enim sūt lesionum genera, scilicet interfectio, mutilatio, verberatio, & vulneratio, hoc est uulneris inflicio, quæ & fuste fieri potest, & gladio, per diseraham & discontinuationē membri circa mutilationē, quare ad atrocem verberationem pertinet, quæ neque parentibus licet, neque verò dñis. Post hæc vero rogatur utrum liceat etiam eis dē economicis præsentibus filios, aut discipulos verberare etiam clericos, & an incurranon canonicam, si quis suadente. De hoc loquitur Syluest. verb. excommunicatio. 6. §. 4. Et quidem Panor. super cap. cum uoluntate, de sent. excommunic. distinguit, quod si sint in minoribus ordinibus, licet eos verberare correctionis gratia. Atque id uideatur colligi ex eodem c. si verò. Nā dicitur quod possunt clerici seniores, zelo deuotionis ad olescentes in minoribus ordinib. turbantes diuinum officium, leuiter percutere: tamen statim sine distinctione subditur, quod possunt etiam obtentu prælationis, & magistratij subditos scholare, percutere, & expressè, ea. ex tenore habetur quod prælaro liceat verberare infe-

riorem, etiam si sit subdiaconus. Ex quo infert Syluest. quod si prælaro id licet, eodem iure liceat patri, & sic disseccatur Iuriconsulti de his subditis, qui sunt in sacris. Nam de minoribus nemo dubitat, quia verberari possunt. At verò his nõ obstatibus de prælaro, nullatenus in dubium venire potest, quin possit subditos etiam sacerdotes flagellis cedere more consueto, ut patet in Decretis, dist. 45. per totum. An verò ex bili arrepto fuste possit eos ferire, nescio an liceat, quia cum modus nõ sit consuetus, minimè apparet tam castigatio quam iniuriosalatio. Attamen confectione a prælaris ad parentes nõ est tam liquida quam siluest. arbitratur. Nam prælati habent publicam potestatem, ac iurisdictionem cum vi coercitiua, patres verò, ac reliqui non nisi economicam. Nihilominus non esset omnino condemnandū, quin magistri possunt etiam discipulos ferula verberare, etsi essent in sacris. Sed de hoc standum est vsui, & foro ecclesiastico. Si vero dubitas utrum dum corripiendo excesserit, seu prælatus sit, seu pater, canonicam sntiam incurrat: Respondetur quod quamuis aliquo modo excedat, etiam vique ad sanguinis effusionem, dum tamen id præter tuam intentionē accidat, non est celsendus incurrere, postquam dat operam rei licite. Neque potest homo tam attentus esse quominus virtutis limitem transgrediat. Quando verò vsque adeo esset excessus enormis, ut odii iudicium existeret, tunc sanguinem fundens, canonicam incurreret. Quæ propter eadē distin. cano. cum beatus Paulus, & can. disciplina: admonentur lenitatis prælati, nepe ne tam immodicis verberibus, quam salutaribus verbis suos subditos instituant. De marito autem utrum uxorem verberandi ius habeat, respondetur non esse illis denegandum, quadoquidem vir, ut ait Paulus, caput uxoris sit: vii tamen eodem iure dedecus est, atque adeo nefas, nisi grauissima ingruente necessitate. Sunt enim barbari, qui uxorebus, ut mancipijs vtuntur, ut i. Polit. auctor est Aristot. Cum enim duo sint in carne vna, æqualitate quadam esse decet complexos. Ad primum igitur argm̄ respondetur, Ad pri- quod et si secundum Philosophum pater vim non habeat coercitiuam, quia domus non est.

Ultima solutio ppositæ quæst.

Scrupulus. Responsi.

Aristo.

TO
re
m
III
3

est perfecta respublica sicut ciuitas: id tñ dicitur sit inde consequens quod nō possit, aut occidere, aut mutilare, aut alia irreuerabilia nocumenta infligere, haud tamen vetatur, quia leuioribus verberibus possit vti. Ad secundum respondetur, quod est vnicuique licitum sit disciplina alios instituire, & fraternam correptionem admonere, si sua ipsi sponte audire velint, ad id tamen cogere nemo potest, nisi qui curam alterius gerit, quales sunt parentes, domini, ac pedagogi, quibus ideo solis pertinet verberibus castigare. Adde quod etiam iussu istorum potest eorum minister idem facere, sed præterea id nemini licet. Quare etiam si inflagranti delicto latronem tua depraedantem occupes, tantum tibi licet resistere eum percutere, non tamen fugientem per modum vindictæ, nisi adeo esset leuis verberatio, vt pro nulla duceretur.

ARTICVLVS III.

Vtrum licitum alicui sit carceri quempiam mancipare.

Post cædes, vulnera, & verbera, sequitur, vt de carcere etiã dicamus, vtrum licitum sit hominem in ipsum includere. Arguitur enim à parte negatiua. Homo suapte natura est liber, secundum illud Eccles. 1. s. Deus reliquit hominem in manu consilij sui, libertati autem incarcerationis obuerfatur. humana ergo nature repugnat, atque ideo nemini licet. Secundò: Si hominem carcere coercere liceret, id maxime ad cohibendum illum, ne maleficeret, si autem illo sine licitum esset, idem cuiunque competeret ius, nam cuique licet proximum suum à malo cohibere. Còsequens tamen est falsum, nam inter alias iniurias connumeratur, quæ quidem eo grauiores sunt, quo in personam inferuntur, quæ plures habet coniunctos, nam istè iniuria, quæ vnum tangit, multos attingit, ergo id nequaquam licet. In contrarium est historia Leuit. 24. vbi quidam legitur in carcerem de peccato blasphemix intrusus.

Ad quonem duabus conclusionibus respondetur. Prior est: Publicæ potestati, et conclus. deumque soli fas est subditos in carcerem

occludere, siue ecclesiastica sit, siue ciuili. Probatur pars vtrique conclusionis: In obuis corporis tria ordinem considerantur. Primum eius integritas, cui per occisionem, ac mutilationem nocetur. Secundum, sensualis delectio, ac voluptas, quæ per verberationem impeditur. Tertium, membrorum vsus, qui per carceres, perque alia quecunque ligamina cohibetur. Primum autem nocumentum propter eius grauitatē soli reipublicæ, vt dictum est, referatur, secundum verò, quoniam lenius est, parentibus, ac dominis permittitur. Tertium ergo, cum non modò uia sit ad primum, verum & quædam eius inchoatio, nam ob id reus carceri mactatur, vt vel auditis supplicio deputetur, vel ob leuius crimen illiatur pœnam, concedens est, vt idē soli reipublice sit deputatum, penes quæ potestas est vitæ & mortis. Quo circa neque parentibus, neque dominis id licet. Hinc fit carcerum duplicem esse usum in reipub. Seruiunt namque ad conseruandum malefactores dum coram causis tractantur, ac deciduntur, & præterea in pœnã, quæ plurimum ecclesiastica potestas vtitur, dū ad verbera procedere non potest. Et quod de carceribus dictum est, idē & de exilio censendum. Pariter. n. libertati contrapugnat. Quin verò vt perpetui carceres, ita & exilium morti iure æquiparatur, atque adeo parentes non possunt in exilium mittere filios, licet possint ab eorum eos elongare, qui eorum moribus pestilens est. Posterior conclusio. Qui eiusmodi iniurias lesiones præter iuris ordinem illis intulerint personis, quæ alias sibi habent coniunctas, ex natura rei, si cætera sint paria, grauius delinquant, quam si alij, quæ consanguineis careant, & necessarijs, easdem obtulerint. Tamen aliunde, nempe ex qualitate personæ possit etiam aggrauari peccatum. Personas coniunctas impræsentiarum appellamus in primis consanguineos, & affines, vt patrem, filium, generum, leuiti, &c. vel alia necessitudine œconomica copulatos, vt maritum, uxorem, patronum, & similes. Quinetiam & extra domum amicos, atque alios necessarios. Conclusio est clara. Nam quanto iniuria & detrimentum in plures profunditur, tanto grauior est, omnes autem coniuncti quodammodo eandem repræsentant personam.

QVÆSTIO III.

DE FVRTO.

ARTICVLVS I.

Vtrum furti definitio sit bona.

SECVNDVM rerum ordinem, si pretium earum ac dignitatem aestimes, post homicidium quo summū bonorum temporalium adimitur, dicendum statim erat de detractione ac murmuratione, quibus honor fama que adiur. Hæc enim plurius habentur, quam bona externa. Melius est enim inquit Sapiens, nomen bonum quam diuitiæ multa. At tamen lucidior fiet dispositio si non hunc, sed alium cum S. Thom. insequamur ordinem, nempe si prius iniurias expediamus, quæ factæ committuntur, ac deinde ad alias discurremus quæ committuntur verbo. Nam ratione operis criminosis iniuria inest in factis, quam verbo. Atqui S. Thom. quæst. 66 duos hic articulos de dominio præmittit, quod nos ceu primum fundamentum materiæ iniuriæ atque iniustitiæ commutatiuæ, superiori lib. præicimus, ubi per omnes suos numeros dominiorum materiam deduximus. Primus enim articulus D. Thom. est de rerum possessionem in genere quæ homini statim condito diuinitus cõcessa est. De qua quidem re quæst. 1. disputantes cõstitimus soli Deo in primis rerum dominium iure creationis competere, non modo quantum ad earum vsum, verum etiam quantum ad earum naturas, quas vti que creare, annihilare, & alterare præter leges naturæ potest, in creaturis autem corporalibus solum hominem ostendimus esse rerum dominum, ea scilicet ratione qua libertatem suarum habet actionum ac dominium. Brutum verò minime, ac minus rem ullam insensibilem. Secundum autem S. Thom. adiecit articulum de dominiorum diuisione, qua q. 3. factâ esse monstrauimus iure gentium, rationesque late subiecit ob quas collapsæ naturæ ac prauis affectionibus subdita diuisio talis congruat. Cum ergo tam copiosè illic discussa hæc reliquerimus, nõ est quod sit hic

nam. Nam filius est aliquid patris, & vxor aliquid mariti, quin etiam amicus alter ego. Quapropter qui vnum lædit, in omnes iniurius est. Adde quod etiam dum illi personæ cum qua delinquis iniuriam non inferis, potes & coniunctam lædere. Nam dum tibi vxor in adulterium sua spõte consentit, aut puella in stuprum, licet volentibus iniuriam non facias, illam tamen inferis marito ac patri. Quod autem aliunde possit excessus fieri pater. Primum ex dignitate personæ, vt si principem vel optimum virum, vel viduum, vel orphanum, iniuria læcessas, inde grauius peccat. Vnde Ecclesiastic. 35. Non despicias preces pupilli, neque videam si effundat loquelam gemitus. Hic autem D. Thom. nil de illo impresentiarum meminit, qui in alterum sibi coniunctum iniurius est, vt spatrem occidas aut fratrem (hæc enim scelera iam speciem mutant) sed loquitur de personis coniunctis ipsi læso, vbi species delicti non mutantur se per accidens cre-scit culpa.

Ad primum igitur argum. respondetur, quod licet homo suapte natura liber sit tamen dum delinquit per abusum eiusdem voluntatis ius perdit quod habet ad membrorum usum, & ideo merito carceri mancipatur. Exemplo nimirum Dei, qui licet fecerit liberum hominem, quandoque eum accepit, iuxta illud Job 5. qui dissipat cogitationes malignorū ne possint implere manus eorum quod cooperant, licet quandoque perimitur eos suis obsequi animi morbis. Patet namque respublica non de omni culpa carceri tenet reum, sed grauioribus. Ad secundum respondetur quod solummodo parentes retinere filios possunt, ac domini seruos occlusos in parum tempus tam in penam, quam ad eos cohibendos, nam in cluso illa non habet rationem carceris. Alijs autem priuatis id non licet. Quoniam etsi cohibere quisque possit fratrem à malo fraternè corripicndo, nequam tamen inferendo vim. Quin vero priuati cui ceres pro enormi delicto iudicatur puniuntur que in republica, sed rãtum licet vnicuique delictorum qui sibi iniuriã inrogauerit, ad horam detinere, dum eum tradat iustitiæ ministris.

TO
PE
LUS
III
13